

ماده ۱ - تعاریف و اختصارات بکار رفته در این آیین نامه و پیوستهای آن عبارتند از:

۱-۱- **وزارت/وزیر:** منظور از «وزارت» و «وزیر» در این آیین نامه و پیوستهای آن، به ترتیب «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» و «وزیر علوم، تحقیقات و فناوری» می باشد.

۲- **مرکز:** منظور از مرکز در این آیین نامه، مرکز هیأت‌های امنا و هیأت‌های ممیزه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

۳- **شورا:** منظور از شورا در این آیین نامه، شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

۴- **هیأت امنا:** هیأتی است که به موجب قوانین و مقررات مربوط به عنوان بالاترین رکن مؤسسه، مرجع سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و تصویب مقررات و ضوابط داخلی مؤسسه می باشد.

۵- **مؤسسه:** اسم عامی است که به کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اطلاق می گردد و به موجب قانون یا مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا کسب مجوز از شورا ایجاد شده و یا می‌شوند.

۶- **دانشگاه:** مؤسسه‌ای است که با حداقل سه دانشکده ایجاد شده و یا می‌شود و با هدف ترویج علم، ارتقای دانش و تربیت نیروی انسانی در زمینه‌های مختلف علوم و فنون به ارائه آموزش عالی و انجام پژوهش می‌پردازد.

۷- **مجتمع آموزش عالی:** مؤسسه‌ای است که به صورت مستقل و یا تابعه دانشگاهها ایجاد شده و یا می‌شود و دارای حداقل ۲ دانشکده می‌باشد و اهم فعالیت‌های آن، آموزشی است.

۸- **دانشکده:** مؤسسه‌ای است که در دانشگاه/مجتمع یا به صورت مستقل با حداقل ۳ گروه آموزشی ایجاد شده و یا می‌شود.

۹- **آموزشکده:** مؤسسه‌ای است که در دانشگاه/مجتمع یا به صورت مستقل ایجاد شده و یا می‌شود و در مقطع کاردانی فعالیت دارد. آموزشکده دارای حداقل یک گروه آموزشی می باشد.

۱۰- **مرکز آموزش عالی:** مؤسسه‌ای است که به صورت مستقل یا تابعه دانشگاهها ایجاد شده و یا می‌شود. مرکز از حداقل یک گروه و حداکثر ۲ گروه آموزشی تشکیل می‌شود و اهم فعالیت‌های آن، آموزشی است.

۱۱- **شعبه/واحد بین الملل/پردیس:** مؤسسه‌ای است که در شهر محل استقرار دانشگاه یا دیگر شهرها و مناطق آزاد یا خارج از کشور، ایجاد شده و یا می‌شود و برابر قوانین و مقررات مربوط و ترجیحاً به صورت خودگردان اداره می‌شود.

۱۲- **پژوهشگاه:** مؤسسه‌ای است که با حداقل سه پژوهشکده ایجاد شده و یا می‌شود و اهم فعالیت‌های آن، تعریف و اجرای پروژه‌های مرتبط با حوزه‌های کاربردی می باشد.

۱۳- **پژوهشکده:** مؤسسه‌ای است که دارای حداقل سه گروه پژوهشی باشد و در مؤسسه پژوهشی/پژوهشگاه/دانشگاه و یا به طور مستقل ایجاد شده و یا می‌شود. فعالیت پژوهشکده می‌تواند در انواع بنیادی، کاربردی، توسعه‌ای و یا میان‌رشته‌ای مرتبط با حوزه کاربرد تعریف شود.

۱-۱۴- مؤسسه پژوهشی: مؤسسه‌ای است که دارای حداقل ۲ پژوهشگر باشد.

۱-۱۵- مرکز پژوهشی: مؤسسه‌ای است که دارای حداقل یک گروه و حداقل ۲ گروه پژوهشی باشد.

۱-۱۶- گروه آموزشی/ پژوهشی: کوچکترین واحد آموزشی/ پژوهشی است که با کسب مجوز از شورا یا هیأت‌امنا و مرکب از تعدادی اعضای هیأت علمی آموزشی/ پژوهشی باشد و در یکی از رشته‌های تحصیلی یا زمینه‌های تخصصی مشخص، مبتنی بر ضوابط مربوط، عهده‌دار امور آموزش/ پژوهش باشد، در رأس گروه آموزشی/ پژوهشی، «مدیر گروه» قرار دارد.

۱-۱۷- توزیع وظایف: وظایف مؤسسه با در نظر گرفتن پیوستگی و سنخیت فعالیت‌ها تجزیه و تفکیک می‌شود و در قالب معاونت‌ها و سپس واحدهای سازمانی تقسیم و توزیع می‌گردد. به نحوی که در این تقسیم‌بندی، بین وظایف واحدهای سازمانی، تداخل و تشابه وجود نداشته باشد و هماهنگی و انسجام مؤسسه حفظ گردد.

۱-۱۸- ضوابط تشکیلاتی: معیارهایی است که چگونگی توزیع وظایف، تعداد سطوح و تعداد واحدهای سازمانی را تعیین می‌نماید.

۱-۱۹- نمودار سازمانی: انعکاس ترکیب رسمی سازمانی مبتنی بر تشکیلات که بیانگر روابط و نحوه تقسیم و توزیع وظایف میان واحدهای سازمانی، حدود اختیارات، سلسله مراتب و سطوح مدیریتی و سرپرستی می‌باشد.

۱-۲۰- سازمان تفصیلی: به مجموعه اهداف، وظایف و پست‌های سازمانی اطلاق می‌شود که در چارچوب اهداف و وظایف اساسی مؤسسه و براساس حجم، میزان و ماهیت کار هر واحد سازمانی تعیین می‌گردد.

۱-۲۱- ساختار سازمانی: به مجموعه نمودار سازمانی و سازمان تفصیلی، ساختار سازمانی می‌گویند.

۱-۲۲- واحد سازمانی: یکی از اجزای ساختار سازمانی است که در قالب یکی از سطوح سازمانی از جمله: معاونت، مدیریت، مرکز، اداره و گروه عهده‌دار انجام وظایف متجانس و مرتبط با اهداف مؤسسه می‌باشد. در رأس هر واحد سازمانی «پست سازمانی» یا «سمت سازمانی» متناسب با اختیارات آن پیش‌بینی می‌شود.

۱-۲۳- واحد تابعه: واحد سازمانی است که از نظر سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و نیز امور اداری، مالی، معاملاتی و تشکیلاتی تابع مؤسسه می‌باشد.

۱-۲۴- واحدهای صف: واحدهای سازمانی تابعه هستند که به طور مستقیم با اهداف، مأموریتها و وظایف مؤسسه سروکار دارند. از جمله دانشکده‌ها، پژوهشکده‌ها، گروه‌های آموزشی/ پژوهشی و

۱-۲۵- واحدهای ستاد: واحدهای سازمانی تابعه هستند که غالباً به طور غیرمستقیم از طریق برنامه‌ریزی، هدایت، هماهنگی، نظارت و ارزیابی، حمایت و پشتیبانی واحدهای صف مؤسسه را در تحقق اهداف، مأموریتها و انجام وظایف یاری می‌نمایند.

۱-۲۶- سطح سازمانی: هریک از مقاطع تشکیل‌دهنده سلسله مراتب اداری است که جزء رده مدیریتی و سرپرستی قرار می‌گیرد.

۲۷-۱- سطوح مدیریتی و سرپرستی حوزه ستاد مؤسسه در ۴ سطح به شرح ذیل تعریف می‌شود:

الف- ریاست مؤسسه

ب - معاونت

ج - مدیریت/مرکز

د - گروه / اداره

۲۸-۱- سطوح مدیریتی و سرپرستی حوزه صف مؤسسه در ۳ سطح به شرح ذیل می‌باشد:

الف- ریاست مؤسسه

ب - ریاست واحدهای آموزشی و پژوهشی تابعه مؤسسه

ج - گروه آموزشی / پژوهشی

۲۹-۱- **پست سازمانی:** جایگاهی است که در سازمان تفصیلی مؤسسه، برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مشخص پیش‌بینی و همچنین برای تصدی یک مستخدم رسمی یا پیمانی در نظر گرفته می‌شود. هر پست سازمانی دارای یک "شماره پست" می‌باشد.

۳۰-۱- **سمت سازمانی:** جایگاهی است که در سازمان تفصیلی مؤسسه برای انجام وظایف و مسئولیت‌های «مدیریتی»، «سرپرستی» و «مشاوره» در واحدهای سازمانی با علامت «تک ستاره» (*) و «بدون شماره» پیش‌بینی می‌شود و صرفاً اعضای هیأت علمی می‌توانند با حفظ پست سازمانی در آن «سمت‌ها» منصوب گردند.

۳۱-۱- **رده تشکیلاتی:** مؤسسات دانشگاهی بر اساس امتیازاتی که کسب می‌نمایند، به یکی از رده‌های تشکیلاتی یک تا چهار و مؤسسات پژوهشی به یکی از رده‌های تشکیلاتی یک تا سه توسط دفتر برنامه، بودجه و تشکیلات وزارت تخصیص داده می‌شوند

ماده ۲ - سطوح سازمانی ستادی و پستهای سازمانی مربوط عبارتند از:

۱-۲- **معاونت:** دومین سطح سازمانی پس از رئیس مؤسسه می‌باشد که انجام بخشی از وظایف مربوط به اهداف مؤسسه را

برعهده دارد و هر معاونت از حداقل ۲ و حداکثر ۴ واحد سازمانی در سطح مدیریت، مرکز، اداره و گروه تشکیل می‌شود.

تبصره ۱ - سقف تعداد واحدهای سازمانی برای واحدهای تحت نظر معاونت، در چارچوب برنامه راهبردی مؤسسه و با کسب مجوز از هیأت امنا تا ۶ واحد سازمانی، قابل افزایش است.

۲-۲- **مدیریت:** سومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف معاونت یا مؤسسه را در زمینه فعالیت‌های مطالعاتی و

اجرایی بر عهده دارد. در رأس مدیریت، "مدیر" می‌باشد. هر مدیریت می‌تواند براساس تنوع و تعداد فعالیت‌ها

از حداکثر ۴ گروه / اداره تشکیل شود.

الف - در مدیریتهایی که فاقد گروه / اداره باشند می‌توان حداقل ۷ پست و حداکثر ۲۴ پست سازمانی پیش

بینی نمود و برای مؤسساتی که در رده یک تشکیلاتی قرار می‌گیرند، می‌توان حسب نیاز صرفاً یک

پست «معاون مدیر» در هر مدیریت پیش‌بینی نمود.

ب - سقف تعداد گروه/اداره و همچنین پست‌های سازمانی تحت نظر «مدیریت» در چارچوب برنامه راهبردی

مؤسسه و با کسب مجوز از هیأت امنا تا سقف ۵ گروه/اداره و ۳۰ پست سازمانی قابل افزایش است.

۳-۲- **مرکز:** سومین سطح سازمانی است که انجام بخشی از وظایف مؤسسه/معاونت را در زمینه فعالیت‌های مطالعاتی یا

اجرایی به صورت متمرکز برعهده دارد و در مقایسه با «مدیریت» از اختیارات بیشتری برخوردار می‌باشد. در رأس

مرکز، «رئیس» قرار دارد. ادارات، گروه‌ها و پست‌های سازمانی تحت نظر مرکز مشابه مدیریت می‌باشد.

۴-۲- **گروه:** چهارمین سطح سازمانی است که عهده‌دار انجام چند وظیفه از وظایف معاونت، مدیریت و یا مرکز می‌باشد.

ماهیت وظایف گروه، مطالعاتی و تحقیقاتی است. در رأس گروه «رئیس» منظور می‌گردد.

الف- هر گروه با حداقل ۴ پست و حداکثر ۶ پست سازمانی ایجاد می شود.

ب - در تشکیلات یک گروه ، می توان به تناسب تعداد پست ها و تنوع فعالیت ها حداکثر ۲ پست «کارشناس مسئول» پیش بینی نمود، مشروط بر آنکه تحت نظر وی، حداقل یک کارشناس انجام وظیفه نماید.

۲-۵- اداره : چهارمین سطح سازمانی است که عهده دار انجام چند وظیفه از وظایف معاونت، مدیریت و یا مرکز می باشد. وجه غالب وظایف اداره، «اجرایی» است.

الف- هر اداره با حداقل ۴ پست و حداکثر ۶ پست سازمانی ایجاد می شود.

ب - در تشکیلات یک اداره ، می توان به تناسب تعداد پست ها و تنوع فعالیت ها حداکثر ۲ پست «کارشناس مسئول» پیش بینی نمود، مشروط بر آنکه تحت نظر وی، حداقل یک کارشناس انجام وظیفه نماید.

تبصره ۲- مؤسسه مجاز به ایجاد پست سازمانی با عنوان عضو هیأت علمی در حوزه ستاد خود نمی باشد.

تبصره ۳- حداکثر تعداد پست های سازمانی «غیر عضو هیأت علمی» در کلیه مؤسسات «یک برابر» تعداد پست های سازمانی با عنوان «عضو هیأت علمی» تعیین می گردد. در مورد مؤسسات تازه تأسیس به پیشنهاد رئیس مؤسسه، تأیید دفتر برنامه، بودجه و تشکیلات وزارت و تصویب هیأت امنا حداکثر تعداد پست های سازمانی «غیر عضو هیأت علمی»، حداکثر تا سقف «یک و نیم برابر» قابل تعیین است.

ماده ۳ - فعالیت هایی که مستقیماً تحت نظر رئیس مؤسسه قرار می گیرند، عبارتند از: گزینش، حراست، نظارت و ارزیابی، روابط عمومی، امور دانشجویان شاهد و ایثارگر، دبیرخانه هیأت اجرایی جذب اعضای هیأت علمی و امور حقوقی، قراردادها و رسیدگی به شکایات.

تبصره - در حوزه ریاست هر مؤسسه حسب نیاز، حجم فعالیت ها و برنامه های مؤسسه، واحدی تحت عنوان «دفتر ریاست» ایجاد می شود که در رأس آن «رئیس دفتر» یا «رئیس» می باشد. سطح سازمانی «رئیس دفتر» یا «رئیس» در مؤسسات رده یک تشکیلاتی، همتراز «مدیر» و برای مؤسسات رده ۲ و ۳ همتراز «رئیس اداره» و مؤسسات با رده ۴ تشکیلاتی «کارشناس مسئول» است ولیکن عمده وظایف واحد سازمانی مذکور، «اجرایی» می باشد.

ماده ۴ - پستهای سازمانی واحدهای صف به شرح ذیل تعیین می گردد:

۴-۱- به ازای هر گروه آموزشی / پژوهشی مصوب حداقل ۵ پست عضو هیأت علمی.

۴-۲- به ازای هر ۵ پست عضو هیأت علمی در گروه آموزشی / پژوهشی مصوب، حسب نیاز و بر اساس حجم فعالیت، یک پست سازمانی با عنوان «کارشناس آموزشی/پژوهشی» با داشتن مدرک تحصیلی مرتبط با فعالیت گروه مذکور.

۴-۳- به ازای هر کارگاه آموزشی و یا آزمایشگاه تخصصی حسب مورد، یک پست «کارشناس آموزشی» کارگاه و یا «کارشناس آموزشی» آزمایشگاه با داشتن مدرک تحصیلی مرتبط با فعالیت گروه مذکور.

تبصره ۱ - سقف پستهای سازمانی «عضو هیأت علمی» در مؤسسه نمی تواند بیش از یک پانزدهم تعداد معادل شده دانشجویان شاغل به تحصیل روزانه باشد.

تبصره ۲ - تعداد معادل شده دانشجویان شاغل به تحصیل روزانه مؤسسه به شرح فرمول ذیل تعیین می گردد:

$$\text{تعداد معادل شده دانشجویان شاغل به تحصیل روزانه} = (\text{تعداد دانشجویان کاردانی و کارشناسی X 1}) + (\text{تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد X 3}) + (\text{تعداد دانشجویان دکتری X 6})$$

ماده ۵ - شاخص های ارزیابی و تخصیص رده تشکیلاتی مؤسسه، مبتنی بر آیین نامه رتبه بندی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مصوب وزارت و موارد ذیل می باشد.

۵-۱- تعدد فیزیکی واحدهای تابعه

۵-۲- تعداد واحد بین الملل، شعبه، دانشکده، مجتمع، پژوهشکده، آموزشکده، گروه و رشته آموزشی/پژوهشی

آیین نامه سازماندهی و تشکیلات

ماده ۶ - حداکثر تعداد معاونت ها و مدیریت های تابعه ستادی هر مؤسسه پس از تعیین رده تشکیلاتی، بر اساس ضوابطی است که در جداول شماره «۱» و «۲» ذکر شده است.

جدول شماره «۱» - رده بندی تشکیلات دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی

حداکثر مدیریت ستادی	حداکثر معاونت	عنوان	
		رده تشکیلاتی	
۲۶	۶	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۲۱	۵	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۹	۵	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۸	۵	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۷	۴	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۶	۴	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۵	۴	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۴	۳	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۴	۳	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۱	۳	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۱	۲	گروه الف	
		گروه ب	
		گروه ج	
		گروه د	
۱۰	۲	گروه الف	
		گروه ب	
۹	۲	گروه ج	

تبصره ۱ - یکی از مدیریتهای مذکور در جدول شماره «۱» می بایست به واحد «حقوقی، قراردادها و رسیدگی به شکایات» تخصیص داده شود. رئیس واحد مذکور، «مشاور رییس مؤسسه» نیز می باشد.

تبصره ۲ - سقف های مذکور در جدول شماره «۱» تنها در موارد استثنایی به پیشنهاد مؤسسات واجد حداکثر امتیازات قابل کسب، تصویب هیأت امنا و تأیید وزارت، قابل افزایش می باشد.

تبصره ۳ - در مؤسسات رده های «۱» و «۲» جدول شماره «۱»، علاوه بر معاون فرهنگی واجتماعی، لازم است به ترتیب «۲» و «۱» مدیریت در ذیل آن، وجود داشته باشد و برای مؤسسات رده های «۳» و «۴» جدول مذکور، لازم است ذیل سمت ریاست مؤسسه، مدیریت فرهنگی و اجتماعی مستقل، پیش بینی شود.

تبصره ۴ - گروه «الف» رده «۱» جدول شماره «۱»، شامل دانشگاه های پیام نور، جامع علمی کاربردی، فنی و حرفه ای و همچنین دانشگاه تهران می باشد.

جدول شماره «۲» - رده بندی تشکیلات مؤسسات پژوهشی مستقل

ردیف	رده تشکیلاتی	حداکثر معاونت	حداکثر مدیریت ستادی
۱	رده ۱	۴	۱۰
۲	رده ۲	۳	۷
۳	رده ۳	۲	۵

ماده ۷ - تعداد سمتهای سازمانی مشاور در مؤسسات به شرح ذیل تعیین می گردد:

۷-۱- در مؤسسات رده یک تشکیلاتی جداول شماره «۱» و «۲»، در حوزه ریاست حداکثر دو سمت «مشاور» و در هر یک از معاونت‌ها حداکثر یک سمت «مشاور»

۷-۲- در مؤسسات رده دو و سه تشکیلاتی جداول شماره «۱» و «۲»، در حوزه ریاست و هر یک از معاونت‌ها حداکثر یک سمت «مشاور»

۷-۳- در مؤسسات رده چهار تشکیلاتی جدول شماره «۱»، در حوزه ریاست حداکثر یک سمت «مشاور»

ماده ۸ - چنانچه سمت‌های «مدیریتی» و یا «سرپرستی» با «شماره» و «علامت دو ستاره» (***) در سازمان تفصیلی مؤسسه پیش‌بینی شوند، سمت مذکور «پست سازمانی» تلقی می‌شود و عضو هیأت علمی یا غیر هیأت علمی می‌تواند به پست مذکور منصوب شود. در صورتی که عضو هیأت علمی عهده‌دار وظایف این پست شود برای عضو هیأت علمی پست مذکور، «سمت سازمانی» تلقی می‌شود.

ماده ۹ - ساختار سازمانی کلیه مؤسسات لازم است مورد تجدید نظر قرار گرفته و با این آیین نامه تطبیق داده شود. در موارد استثنایی، به پیشنهاد رئیس مؤسسه، تصویب هیأت امنا و تأیید وزیر، ساختار قبلی مؤسسه می‌تواند حداکثر تا «۲» سال دیگر بدون تجدید نظر باقی بماند.

ماده ۱۰ - هر گونه تغییر و اصلاح بعدی ساختار سازمانی مؤسسات، تنها پس از طی «۳» سال از زمان تصویب، امکان پذیر می‌باشد.

ماده ۱۱ - مجموعه کارکنان مؤسسه اعم از اعضای هیأت علمی و غیرهیأت علمی همچنین رسمی، پیمانی و قراردادی، نباید از مجموعه پستهای سازمانی مصوب مؤسسه بیشتر باشد

ماده ۱۲ - این آیین نامه مشتمل بر **۱۲ ماده و ۱۰ تبصره**، به استناد مفاد ماده ۱۰ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد بند «ب» ماده «۲۰» قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی، با هدف تقویت محورهای پژوهش، همکاری‌های علمی بین المللی، تنوع بخشی به شیوه‌های آموزش عالی، دوره‌های تحصیلات تکمیلی، قدرت پاسخگویی به جامعه و پویایی و کنترل کیفیت در فعالیتهای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و به منظور ایجاد هماهنگی و فراهم نمودن تسهیلات لازم در امر ساماندهی و تدوین تشکیلات واحدهای فوق الذکر و همچنین ایجاد زمینه برای بالا بردن سهم و نقش هیأت‌های امنا در راهبری امور دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، در تاریخ به تصویب **هیأت امنای دانشگاه**.....رسید و با تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری از تاریخ قابل اجرا می‌باشد.

